

В. П. Козирєва,
кандидат юридичних наук

І. М. Вертузаєва,
помічник юриста

ЛІКВІДАЦІЙНА ПРОЦЕДУРА У СПРАВАХ ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ТА ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ

У статті висвітлюються питання ліквідаційної процедури у справах про неспроможність та аналізуються окремі питання категоріального апарату, а також досліджуються підстави визнання боржника банкрутом.

Ключові слова: неспроможність, банкрутство, ліквідаційна процедура, ліквідація.

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30.06.1999 р. (далі – Закон), порівняно з попередньою його редакцією, принципово змінив підходи до розуміння відносин неспроможності, а разом з тим – спрямування цих відносин. Якщо попередня редакція Закону України «Про банкрутство» була фактично спрямована на ліквідацію фінансово неспроможних підприємств, то Закон значно розширив коло питань, які можуть бути вирішені під час провадження у справі про банкрутство. При цьому основною метою стала не ліквідація підприємств, а відновлення платоспроможності господарюючого суб'єкта. В той же час Закон містить певні неточності в понятійному апараті, що зумовлює необхідність їх дослідження та усунення з метою вдосконалення окремих аспектів теорії господарського права.

Досліджуючи поняття ліквідаційної процедури у справах про неспроможність, доцільним, на нашу думку, видається здійснити аналіз окремих категорій понятійного апарату, а також зосередити увагу на передумовах визнання судом боржника банкрутом та застосування до нього ліквідаційної процедури.

Судові процедури у справах про неспроможність – це основні інститути неспроможності, які регулюють поведінку учасників з метою відновлення платоспроможності господарюючого суб'єкта та погашення грошових зобов'язань перед кредиторами [8, с. 230]. В цьому визначенні, запропонованому Поляковим Б.М., необхідно відмітити одразу декілька ключових аспектів.

По-перше, з моменту набрання чинності 01 січня 2000 року новою редакцією Закону України «Про банкрутство», точилися постійні дискусії науковців з приводу співвідношення ключових понять, які є основними, базовими категоріями для всього комплексу відносин, що виникають у зв'язку з неплатоспроможністю боржника і як наслідок – з відновленням його платоспроможності або з визнанням його банкрутом. Вже зі зміною самої назви, Закон [3] визначив, що «неплатоспроможність» та «банкрутство» – це нетотожні по-

няття, які відображають різний стан і різний статус суб'єкта господарювання на певних стадіях провадження у справі про банкрутство.

Так, в ст. 1 Закону визначено, що неплатоспроможність – це неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, в тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання щодо сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та інші види загальнообов'язкового державного соціального страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше як через відновлення платоспроможності [3]. В ст. 1 Закону також міститься визначення поняття «банкрутство» – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [3]. Аналогічне визначення поняття «банкрутство» міститься і в ч. 2 ст. 209 Господарського кодексу (далі – ГК) України [1].

Як бачимо з наведених визначень, банкрутство – це наслідок неплатоспроможності, а, відповідно, банкрут – це боржник, неспроможність якого відновити свою платоспроможність доведена в судовому порядку. Як слушно зазначає з цього приводу Поляков Б.М., неплатоспроможність – це завжди припущення про те, що у боржника недостатньо майна для погашення грошових вимог кредиторів. Неплатоспроможність являє собою основу для ініціювання справи про банкрутство. Що ж стосується банкрутства, то тут потрібне визнання судом факту неможливості шляхом судових процедур відновити платоспроможність господарюючого суб'єкта [9, с. 15]. Рябцева Я. Г. зазначає, що поняття «банкрутство» можна визначити як визнану господарським судом нездоланну неплатоспроможність боржника здійснити повні розрахунки із кредиторами за своїми зобов'язаннями не інакше як через застосування до нього ліквідаційної процедури [10; С. 7]. Мараховська К.А. також підтримує думку про те, що банкрутство є

наслідком неплатоспроможності: «банкрутство – це негативний наслідок виникнення неспроможності, яка, в свою чергу, свідчить про те, що боржник не в змозі своєчасно та відповідним чином виконати свої зобов'язання. Тобто спочатку виникає неспроможність, а потім – якщо за умов застосування різних процедур відновлення платоспроможності не вдалося її поновити, то у судовому порядку визнається банкрутство, яке веде за собою ліквідацію підприємства» [7, с. 7–8].

Таким чином, можна зробити висновок, що банкрутство – це завжди наслідок, передумовою якого є неплатоспроможність. При цьому потрібно враховувати, що неплатоспроможність не завжди має своїм наслідком банкрутство, зокрема, якщо за результатами проведення відповідних заходів вдалося відновити платоспроможність боржника.

Поряд з терміном «неплатоспроможність» в законодавстві та науковій літературі широко використовується термін «неспроможність». Доцільність використання цього поняття пов'язана з тим, що термін «неплатоспроможність» означає нездатність боржника оплатити (виконати) свої грошові зобов'язання. При цьому термін «неспроможність» є більш широким поняттям і охоплює як власне поняття «неплатоспроможність», так і нездатність боржника виконати іншого роду (наприклад, майнові) зобов'язання перед кредиторами. Але, в цілому, поняття «неплатоспроможність» та «неспроможність» можуть використовуватись як взаємозамінні поняття для позначення стану суб'єкта господарювання, що виник у нього у зв'язку з неможливістю виконати свої зобов'язання перед кредиторами.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що господарське законодавство оперує трьома ключовими поняттями для позначення стану суб'єкта господарювання, що виник у нього у зв'язку з неможливістю виконати свої зобов'язання перед кредиторами: «неплатоспроможність», «неспроможність» та «банкрутство».

Але в той же час в чинному Кримінальному кодексі (далі – КК) України закріплене поняття «фінансова неспроможність» та «стійка фінансова неспроможність». Так, в ст. 218 КК України «Фіктивне банкрутство» поняття «банкрутство» визначається як фінансова неспроможність виконання вимог кредиторів і зобов'язань перед бюджетом. В ст. 219 КК України «Доведення до банкрутства» банкрутство визначається як стійка фінансова неспроможність суб'єкта господарської діяльності [2]. В літературі існують різні думки з приводу тотожності понять «банкрутство», «фінансова неспроможність» та «стійка фінансова неспроможність». Так, Грек Б.М. вважає, що термін «фінансова неспроможність» є більш широким поняттям, ніж «банкрутство», яке фактично обмежується процедурою конкурсного задоволення претензій кредиторів шляхом ліквідації майна банкрута. Порівняльний аналіз визначень термінів, що містяться у ст. 1 Закону, і терміну «фінансова неспроможність» у статтях 218, 219 КК України дає підстави вважати, що термін «фінансова неспроможність» вживається для характеристики

фінансового стану суб'єкта господарювання, як «боржника», так і «банкрута». Боржника відрізняє від банкрута те, що для визнання боржника банкрутом потрібне відповідне рішення господарського суду. Саме тому, на думку вченого, банкрутство, за своїм змістом, не може бути синонімом фінансової неспроможності [5, с. 9]. Круглова О.О. з цього приводу наголошує, що визначення терміну «банкрутство» наведене в Законі і наділяти його іншим значенням не можна. Синонімія не може бути притаманна юридичним термінам. Саме тому визнається недоцільним паралельне вживання в диспозиції ст. 219 КК України двох термінів – «доведення до банкрутства ... тобто доведення до стійкої фінансової неспроможності ...» [6, с. 9].

Вважаємо, що наведені погляди вчених є цілком справедливими, а тому погоджуємось із недоцільністю використання термінів «банкрутство», «фінансова неспроможність» та «стійка фінансова неспроможність» як взаємозамінних.

Повертаючись до визначення судових процедур, запропонованого Поляковим Б.М., необхідно звернути увагу також на те, що застосуванню ліквідаційної процедури судом, як правило, передують цілий комплекс заходів з відновлення платоспроможності боржника. Оскільки ці заходи можуть бути реалізовані з боку різних учасників провадження у справі про неспроможність, доцільно говорити про існування окремої групи відносин, які виникають в зв'язку з цим. Відносини неспроможності (банкрутства) – це відносини, що виникають внаслідок неплатоспроможності господарюючого суб'єкта як результату його господарської діяльності і спрямовані на застосування судових реабілітаційних заходів з метою відновлення його платоспроможності, а якщо це неможливо – на примусову ліквідацію [9, с. 4]. З іншого ж боку, Закон взагалі не містить такого формулювання як «справа про неспроможність» – замість цього використовується поняття «справа про банкрутство». Крім того, провадження у справі про банкрутство порушується виключно на підставі подачі до господарського суду відповідної заяви, яка має назву «заява про порушення справи про банкрутство». Іншими словами, якщо дослівно трактувати терміни та формулювання, наведені в Законі, можна дійти висновку, що звернення до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство вже саме по собі з самого початку звужує коло відносин, які можуть (або повинні) виникнути у процесі розгляду зазначеної категорії справ, оскільки поняттям «банкрутство» не охоплюється те коло відносин, які виникають, наприклад, у процедурі санації. Тобто поняття «відносини неспроможності» є більш широким по відношенню до поняття «відносини банкрутства»: самі по собі відносини банкрутства охоплюються відносинами неспроможності і передбачають більш вузьке коло питань (варіантів поведінки учасників процесу) порівняно з відносинами неспроможності. Відтак, можна говорити про те, що змішування на законодавчому рівні понять, які використовуються для позначення різних за своєю спря-

мованістю відносин, є не зовсім коректним з точки зору теорії.

Таким чином, з метою уникнення змішування понять, які використовуються для позначення різних за своєю спрямованістю відносин, пропонуємо поряд з використанням терміну «відносини неспроможності» запровадити використання терміну «відносини банкрутства» для позначення лише тих відносин, що виникають у зв'язку з неможливістю відновлення платоспроможності боржника і, як наслідок, визнанням його банкрутом, та спрямовані на ліквідацію цього суб'єкта господарювання з метою задоволення визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу його майна.

Переходячи до розгляду понять «ліквідація» та «ліквідаційна процедура», для всебічного розуміння їх значення у справах про неспроможність, вважаємо за доцільне детально розглянути передумови (підстави) застосування судом ліквідаційної процедури до суб'єкта господарювання. Єдиною і виключною передумовою застосування до боржника ліквідаційної процедури у справах про неспроможність є визнання його банкрутом. Як зазначає Вечірко І. О., визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури є взаємопов'язаними приписами суду, які не можуть існувати окремо [4, с. 63]. В цьому контексті необхідно з'ясувати, які ж існують передумови (підстави) для визнання боржника банкрутом. Закон не містить чіткого переліку таких підстав. Частина 4 ст. 205 ГК України містить загальне положення про те, що у разі неспроможності суб'єкта господарювання через недостатність його майна задовольнити вимоги кредиторів він може бути оголошений за рішенням суду банкрутом [1].

Аналіз Закону дає можливість виділити наступні передумови (підстави) для визнання боржника банкрутом:

1) в разі прийняття комітетом кредиторів (в процедурі санації) рішення про відхилення плану санації і звернення до господарського суду з клопотанням про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури (ч. 5 ст. 18 Закону);

2) якщо протягом шести місяців з дня винесення ухвали про санацію в господарський суд не буде подано плану санації боржника (господарський суд має право прийняти рішення про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури) (ч. 6 ст. 18 Закону);

3) якщо в процесі продажу в процедурі санації майна боржника як цілісного майнового комплексу суми, вирученої від продажу майна, недостатньо для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі і при цьому не укладено мирову угоду (між керуючим санацією та кредиторами), господарський суд визнає боржника банкрутом та відкриває ліквідаційну процедуру (ч. 12 ст. 19 Закону);

4) якщо за наслідками розгляду звіту керуючого санацією комітет кредиторів приймає рішення про звернення до господарського суду з клопотанням щодо припинення процедури санації, визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури (ч. 5 ст. 21 Закону);

5) якщо комітетом кредиторів не прийнято жодне з можливих рішень, передбачених Законом, за наслідками розгляду звіту керуючого санацією або таке рішення не подано в господарський суд протягом п'ятнадцяти днів з дня закінчення санації чи виникнення підстав для її дострокового припинення (господарський суд розглядає питання про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури) (ч. 6 ст. 21 Закону);

6) якщо розрахунки з кредиторами не проведено у строки, передбачені планом санації (господарський суд у разі відсутності клопотання комітету кредиторів про продовження термінів, передбачених планом санації, і внесення відповідних змін до плану санації визнає боржника банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру) (ч. 11 ст. 21 Закону);

7) у справах про неспроможність містоутворюючих підприємств – у разі продовження господарським судом строку процедури санації до десяти років (за клопотанням органу місцевого самоврядування або центрального органу виконавчої влади, які є учасниками провадження у справі про банкрутство, за умови укладення ними договору поруки за зобов'язаннями боржника), і якщо при цьому боржник і його поручитель не виконують зобов'язання щодо розрахунків з кредиторами протягом трьох років (ч. 6 ст. 42 Закону);

8) у справах про неспроможність особливо небезпечних підприємств – у разі продовження господарським судом строку процедури санації до десяти років (за клопотанням органу місцевого самоврядування або центрального органу виконавчої влади, які є учасниками провадження у справі про банкрутство, за умови укладення ними договору поруки за зобов'язаннями боржника), і якщо при цьому боржник і його поручитель не виконують зобов'язання щодо розрахунків з кредиторами протягом трьох років (ч. 6 ст. 43 Закону);

9) у справах про неспроможність фермерського господарства – його неспроможність задовольнити протягом шести місяців після закінчення відповідного періоду сільськогосподарських робіт вимоги кредиторів за грошовими зобов'язаннями та (або) виконати зобов'язання щодо сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та інші види загальнообов'язкового державного соціального страхування, податків і зборів (обов'язкових платежів) (ч. 1 ст. 50 Закону);

10) у справах про неспроможність фермерського господарства – у разі дострокового припинення процедури розпорядження майном з підстав, передбачених Законом (ч. 8 ст. 50 Закону);

11) при застосуванні процедури банкрутства до боржника, що ліквідується власником – за результатами розгляду заяви про порушення справи про банкрутство юридичної особи, майна якої недостатньо для задоволення вимог кредиторів (господарський суд визнає боржника, який ліквідується, банкрутом, відкриває ліквідаційну процедуру, призначає ліквідатора) (ч. 2 ст. 52 Закону);

12) у справах про неспроможність відсутнього боржника – господарський суд у двотижневий строк

з дня винесення ухвали про порушення провадження у справі про банкрутство виносить постанову про визнання відсутнього боржника банкрутом, відкриває ліквідаційну процедуру і призначає ліквідатором ініціуючого кредитора за згодою останнього (ч. 2 ст. 52 Закону);

13) у справах про неспроможність громадянина-підприємця – в разі якщо за заявою громадянина-підприємця розгляд справи про банкрутство господарським судом було відкладено (не більше ніж на два місяці) для проведення громадянином-підприємцем розрахунків з кредиторами чи укладення мирової угоди, і при цьому громадянин-підприємець не подав доказів задоволення вимог кредиторів і в зазначений строк не укладено мирової угоди (господарський суд визнає громадянина-підприємця банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру) (ч. 4 ст. 48 Закону).

Цей перелік не є вичерпним. Крім вищенаведених підстав визнання боржника банкрутом законодавством України визначаються також інші підстави, які стосуються окремих категорій суб'єктів господарської діяльності (наприклад, банків). Тим не менш, доцільним, на наш погляд, є закріплення в Законі чіткого переліку підстав (за аналогією з вищенаведеним переліком) визнання боржника банкрутом із зазначенням того, що такий перелік не є вичерпним, оскільки в законодавстві України містяться інші підстави визнання банкрутами боржників, які стосуються окремих категорій суб'єктів господарювання.

Як вже було зазначено, наслідком визнання боржника банкрутом є застосування до нього ліквідаційної процедури. При цьому важливим є те, що в контексті законодавства про неспроможність терміни «ліквідаційна процедура» і «ліквідація» використовуються як тотожні. В ст. 1 Закону ліквідація визначається як припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, визнаного господарським судом банкрутом, з метою задоволення визнаних судом вимог кредиторів [3]. При цьому Закон не містить визначення поняття «ліквідаційна процедура». Аналіз Розділу III цього Закону, який має назву «Ліквідаційна процедура», дає підстави вважати, що, по суті, єдина відмінність між поняттями «ліквідація» та «ліквідаційна процедура» полягає в тому, що ліквідація – це безпосередньо припинення діяльності суб'єкта господарювання, а ліквідаційна процедура – це сукупність заходів, спрямованих на ліквідацію з метою здійснення заходів щодо задоволення визнаних судом вимог кредиторів. Важливо зазначити, що більшість вчених притримуються саме такої позиції. Так, наприклад, Поляков Б. М. зазначає, що ліквідація – це виключно (надзвичайна) судово процедура, яка застосовується при неможливості відновити платоспроможність боржника шляхом повного розпродажу майнових активів [8, с. 230]. Такий підхід до визначення ліквідації і ліквідаційної процедури як тотожних понять є цілком логічним і обумовлений ще й законодавчим закріпленням їх як аналогічних: ч. 1 ст. 4 Закону визначає, що ліквідація банкрута – це одна з судових процедур банкрутства; Розділ III Закону має

назву «Ліквідаційна процедура», тобто ці поняття використовуються як взаємозамінні.

Але на наш погляд, відмінність все ж таки існує: ліквідація є останнім етапом, частиною, наслідком ліквідаційної процедури. В той же час ліквідаційна процедура не обов'язково повинна закінчуватись ліквідацією банкрута: наприклад, якщо після повного задоволення всіх вимог кредиторів у суб'єкта господарської діяльності залишилося майно та/або кошти, достатні для продовження здійснення господарської діяльності – такий суб'єкт не підлягає примусовій ліквідації, якщо це не суперечить вимогам законодавства.

Можна зробити висновок, що поняття «ліквідаційна процедура» є дещо ширшим і охоплює собою поняття «ліквідація». В свою чергу, ліквідація є останнім етапом, частиною, наслідком ліквідаційної процедури. Отже, ліквідаційна процедура може бути:

1) наслідком судових процедур, за результатами застосування яких не вдалося відновити платоспроможність боржника (при застосуванні загального порядку провадження у справі про неспроможність);

2) самостійною процедурою, яка не потребує попереднього застосування інших судових процедур (при застосуванні спрощеного порядку провадження у справі про неспроможність).

Ліквідаційна процедура у справах про неспроможність – це остання, четверта процедура, яка застосовується до боржника – суб'єкта господарювання – в разі визнання його банкрутом. При цьому в теорії господарського права ліквідаційна процедура має певні особливості та спірні аспекти, спробу щодо розв'язання яких було представлено авторами в даній роботі.

На основі проведеного дослідження та узагальнення спеціальної літератури з обраної проблеми можна зробити такі узагальнення та сформулювати пропозиції.

1. Банкрутство – це наслідок, передумовою якого є неплатоспроможність. При цьому потрібно враховувати, що неплатоспроможність не завжди має своїм наслідком банкрутство, зокрема, якщо за результатами проведення відповідних заходів вдалося відновити платоспроможність боржника.

2. Поряд з терміном «неплатоспроможність» в законодавстві та науковій літературі широко використовується термін «неспроможність». Доцільність використання цього поняття пов'язана з тим, що термін «неплатоспроможність» означає нездатність боржника оплатити (виконати) свої грошові зобов'язання. При цьому термін «неспроможність» є більш широким поняттям і охоплює як власне поняття «неплатоспроможність», так і нездатність боржника виконати іншого роду (наприклад, майнові) зобов'язання перед кредиторами. Проте, в цілому, поняття «неплатоспроможність» та «неспроможність» можуть використовуватись як взаємозамінні – для позначення стану суб'єкта господарювання, що виник у нього у зв'язку з неможливістю виконати свої зобов'язання перед кредиторами.

3. Аналізуючи окремі статті КК України, що використовують поняття фінансової неспроможності та стійкої фінансової неспроможності як ідентичні поняттю «банкрутство», та підтримуючи погляди науковців із зазначеного питання, вважаємо недоцільним використання термінів «банкрутство», «фінансова неспроможність» та «стійка фінансова неспроможність» як взаємозамінних.

4. З метою уникнення змішування понять, які використовуються для позначення різних за своєю спрямованістю відносин, пропонуємо поряд з використанням терміну «відносини неспроможності» запровадити використання терміну «відносини банкрутства» для позначення лише тих відносин, що виникають у зв'язку з неможливістю відновлення платоспроможності боржника і, як наслідок, визнанням його банкрутом, та спрямовані на ліквідацію цього суб'єкта господарювання з метою задоволення визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу його майна.

5. Єдиною і виключною передумовою застосування до боржника ліквідаційної процедури у справах про неспроможність є визнання його банкрутом господарським судом.

6. У зв'язку з відсутністю в законодавстві України окремої норми, яка б містила перелік підстав для визнання боржника банкрутом у справах про неспроможність, доцільним, на наш погляд, є закріплення в Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» чіткого переліку підстав (за аналогією з вищенаведеним переліком) визнання боржника банкрутом із зазначенням того, що цей перелік не є вичерпним, оскільки в законодавстві України містяться також підстави визнання банкрутами боржників, які стосуються окремих категорій суб'єктів господарювання.

7. Не дивлячись на велику кількість вагомих аргументів на користь того, що «ліквідація» і «ліквідаційна процедура» – поняття абсолютно тотожні і взаємозамінні, вважаємо, що поняття «ліквідаційна процедура» є дещо ширшим і охоплює собою поняття «ліквідація». В свою чергу, ліквідація є останнім етапом, частиною, наслідком ліквідаційної процедури.

8. Ліквідаційна процедура може бути, по-перше, наслідком судових процедур, за результатами застосування яких не вдалося відновити платоспроможність боржника (при застосуванні загального порядку провадження у справі про неспроможність); по-друге, самостійною процедурою, яка не потребує попереднього застосування інших судових процедур (при застосуванні спрощеного

порядку провадження у справі про неспроможність).

Вищезазначені висновки та пропозиції не є беззаперечними і можуть слугувати підґрунтям для наукових дискусій та подальших наукових досліджень.

Література

1. *Господарський кодекс України* від 16 січня 2003 року № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.
2. *Кримінальний кодекс України* від 05 квітня 2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. *Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом*: Закон України від 14 травня 1992 року № 2343-XII (в редакції від 30 червня 1999 року № 784-XIV) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440.
4. *Вечірко І.О.* Основні стадії провадження у справі про банкрутство: особливості класифікації та зміст / І. О. Вечірко // Вісник господарського судочинства. – 2009. – № 3. – С. 58–67.
5. *Грек Б.М.* Кримінально-правова відповідальність за фіктивне банкрутство та доведення до банкрутства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Б. М. Грек. – К., 2005. – 18 с.
6. *Круглова О.О.* Кримінальна відповідальність за доведення до банкрутства (аналіз складу злочину): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / О. О. Круглова. – Х., 2005. – 18 с.
7. *Мараховська К.А.* Науково-методичні засади державного регулювання відновлення платоспроможності (банкрутства) підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економікою» / К. А. Мараховська. – К., 2005. – 22 с.
8. *Поляков Б.М.* Право несостоятельности (банкрутства) в Украине. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 440 с.
9. *Поляков Б.М.* Правові проблеми регулювання неспроможності (банкрутства): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарське процесуальне право» / Б. М. Поляков. – Донецьк, 2003. – 39 с.
10. *Рябцева Я.Г.* Правовий статус арбітражного керуючого: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарське процесуальне право» / Я. Г. Рябцева. – К., 2006. – 14 с.

В. П. Козырева, И. М. Вертузаева

Ликвидационная процедура в делах о несостоятельности: отдельные вопросы категориального аппарата и основания применения.

В статье рассматриваются вопросы ликвидационной процедуры в делах о несостоятельности и анализируются отдельные вопросы категориального аппарата, а также исследуются основания признания должника банкротом.

V. P. Kozyreva, I. M. Vertuzayeva

Liquidation proceedings in insolvency cases: selected issues categorical system and application of foundation. In the article the questions of liquidating procedure in insolvency and categorical system are analyzed, and also the grounds of adjudgement of debtor a bankrupt are researched.